

Nr 34.

Ankom till riksdagens kansli den 17 april 1925 kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning av vissa framställningar rörande elfte huvudtiteln, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande över nedannämnda till utskottet hänvisade framställningar rörande elfte huvudtiteln.

A. **Civila pensionsväsendet.**

1:o) I en till riksdagen den 13 nästlidna mars avlåten proposition nr 109 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att slöjdläraren i Skara stads skoldistrikt *Albert Larsson* må — utan hinder av den omständigheten att han först efter den 1 januari 1920 förklarats berättigad till understöd från småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt — erhålla förhöjning i det honom tillerkända understödet å 450 kronor årligen med ett belopp, som med 300 kronor överstiger hälften av detta understöd, eller med 525 kronor.

*Ang.
förhöjt under-
stöd åt slöjd-
läraren A.
Larsson.*

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till propositionen.

Med hänsyn till vad i statsrådsprotokollet anförts och då Kungl. Maj:ts förslag står i överensstämmelse med ett förut av riksdagen meddelat beslut i ett likartat fall, har utskottet ansett sig böra tillstyrka en förhöjning av det Larsson tillerkända understödet, på sätt bestämmes i övergångsstadgandena till kap. IV, mom. 2, i reglementet för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl., oaktat han icke före den 1 januari 1920 förklarats berättigad till understöd.

Utskottet.

Den pension, som sålunda skulle komma Larsson till del, är visserligen, såsom också departementschefen framhåller, ganska obetydlig, särskilt i betraktande av Larssons långvariga och betydelsefulla verksamhet på slöjd-undervisningens område. Larsson har emellertid icke varit direkt anställd i statens tjänst, och har utskottet vid sådant förhållande ansett sig icke böra tillstyrka någon ytterligare åtgärd för beredande åt honom av pension eller understöd av statsmedel. Det vill emellertid synas, som om Larsson borde

kunna erhålla någon tilläggspension från den kommun, där han under en osedvanligt lång tid — omkring 48 år — utövat en gagnande verksamhet.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

Ang.
understöd
från statens
anstalt för
pensionering
av folkskol-
lärare m. fl.
åt förra små-
skollärarin-
nan Anna
Dahl.

2:o) I en till riksdagen den 20 nästlidna mars avlåten proposition nr 195 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förra småskollärarinnan *Anna Dahl* må av styrelsen för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. tillerkännas ett årligt understöd av 600 kronor, att utgå från och med ingången av år 1925.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, bland annat, att *Anna Dahl*, som är född den 6 juli 1872, avlagt småskollärarinneexamen samt tjänstgjort såsom lärarinna vid småskola eller mindre folkskola under en tid av tillhoppa 15 år. På egen begäran erhöll hon på grund av uppkommen nervsjukdom år 1908 avsked från sin lärarinnebefattning, varefter hon, när hennes hälsotillstånd det medgivit, uppehållit mera tillfälliga förordnanden såsom lärarinna under tillhoppa något mera än 4 $\frac{1}{2}$ år. Sedan sommaren 1919 har hon på grund av sin sjukdom icke kunnat uppehålla någon tjänst och vårdas alltsedan den 14 mars 1920 å Växjö hospital.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

Med hänsyn till de i ärendet återopade omständigheterna finner även utskottet det vara billigt, att *Anna Dahl* berättigas att från statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. uppbära ett årligt understöd, och har utskottet icke funnit anledning till erinran mot vad Kungl. Maj:t i sådant hänseende föreslagit.

Utskottet hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition må vinna riksdagens bifall.

B. Militära pensionsväsendet.

Ang.
pension åt
daglöna na
L. F. Svens-
son och O. A.
Runsten.

3:o) I en till riksdagen avlåten, den 6 nästlidna mars dagtecknad proposition nr 117 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att arbetarna vid flottans varv i Karlskrona, förmannen vid ekipagedepartementet *Ludvig Ferdinand Svensson* och daglönnaren vid artilleridepartementet *Oskar Alfred Runsten* må vid avsked ur tjänsten

komma i åtnjutande av pension utan hinder av att de ej uppnått därtill berättigande levnadsålder.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Svensson är född år 1875 och Runsten år 1876 samt att de i mera än 25 år från 20 års ålder tjänstgjort vid flottan och att de för framtiden på grund av sinnessjukdom torde vara oförmögna till arbete.

I övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Riksdagen har i ett flertal fall medgivit, att pension finge utgå till daglönare vid marinen, oaktat de icke uppfyllt stadgade villkor beträffande tjänstetid. Ifrågavarande daglönare kunna visserligen räkna en tjänstetid av mera än 25 år men hava icke uppnått föreskrivet antal levnadsår. Enligt avgivna läkarintyg äro de emellertid för framtiden oförmögna till arbete. Vid sådant förhållande synes billigheten fordra, att de komma i åtnjutande av den pension, som eljest skulle hava utgått till dem efter uppnådd pensionsålder.

Utskottet.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

4:o) I en till riksdagen den 6 nästlidna mars avlåten proposition nr 118 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förre båtsmannen vid Blekinge 6:e kompani *Ola Persson Lindqvist* må tilldelas pension, såsom om han tjänat kronan tjugu år från tjugu års ålder, att utgå från och med augusti månad 1924.

*Ang.
pension åt f.
båtsmannen
O. Persson
Lindqvist.*

Av statsrådsprotokollet framgår, att Lindqvist, som är född den 26 mars 1868, avskedats ur krigstjänsten den 27 juni 1905 efter en tjänstetid av 20 år 5 månader, därav 17 år 3 månader från 20 års ålder. Han är alltså icke reglementsenligt berättigad till pension från flottans pensionskassa.

I övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Då Lindqvist tjänat kronan över 20 år, har utskottet i likhet med departementschefen ansett billigheten bjuda, att, såsom för övrigt tidigare medgivits i liknande fall, Lindqvist tilldelas pension, såsom om han innehaft 20 tjänstår från 20 års ålder räknat.

Utskottet.

Utskottet får alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

5:o) I en till riksdagen den 13 nästlidna mars avlåten proposition nr 162 har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riks-

*Ang.
pension åt f.
båtsmannen
N. E. Eng-
man.*

dagen medgiva, att förre båtsmannen vid Norrlands 2:a kompani *Nils Erik Engman* må tilldelas pension, såsom om han tjänat kronan 20 år från 20 års ålder, att utgå från och med februari månad 1925.

Av handlingarna i ärendet framgår, att Engman, som är född den 20 december 1850, antagits till båtsman den 23 februari 1874 samt avskedats ur krigstjänsten den 7 maj 1892 efter en tjänstetid av 18 år 2 månader 14 dagar, räknat från 20 års ålder. Han är alltså icke reglementsenligt berättigad till pension från flottans pensionskassa.

I övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet. Även utskottet anser billighetskäl tala för att Engman, såsom tidigare i likartade fall medgivits, kommer i åtnjutande av pension, såsom om han innehaft 20 tjänstår från 20 års ålder.

Utskottet får alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

*Ang.
pensionsför-
bättring åt
verkmästarna
K. O. Sand-
ström och
G. W. Anders-
son.*

6:o) I en till riksdagen den 6 nästlidna mars avlåten proposition nr 130 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att vardera av verkmästarna å månadslönarstat vid flottans varv i Karlskrona *Klas Olof Sandström* och *Gustaf Wilhelm Andersson* må från och med månaden näst efter den, varunder — efter uppnådda 55 levnadsår — avgång från tjänsten äger rum, under sin återstående livstid, uppbära årlig pensionsförbättring med 1,155 kronor 60 öre, att utgå från anslag, som är eller må varda beviljat till pensionsförbättring för viss personal vid marinen, och i samma ordning som fyllnadspension.

Under hänvisning till av riksdagen tidigare i liknande fall meddelade beslut får utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

*Ang.
ersättning til-
värnpliktige
L. P. Nilssons
moder.*

7:o) I en till riksdagen avlåten, den 13 nästlidna mars dagtecknad proposition nr 163 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att till avlidne värnpliktige *Lars Peter Nilssons moder*, änkan *Carolina Pettersson född Fex*, må, utan hinder därav att Nilssons under militärtjänstgöring ådragna sjukdom medfört döden först efter det två år förflutit från det sjukdomen blev känd, ur beväringmanskapets invalid- och pensionsfond från och med den 1 januari 1925

utbetalas den livränta, vartill hon eljest kan anses berättigad enligt de beträffande ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, stadgade grunder.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till propositionen.

Kungl. Maj:ts förslag, som står i överensstämmelse med av riksdagen tidigare i liknande fall lämnade medgivanden, har icke givit utskottet anledning till erinran, varför utskottet hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

C. Allmänna indragningsstaten.

I. Ang. justitiedepartementet.

8:o) I en till riksdagen den 13 nästlidna mars avlåten proposition nr 176 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förre vaktkonstapeln Anders Petter Johansson Rasks änka *Carolina Kristina Rask, född Petersdotter*, må från och med den 1 mars 1925 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 300 kronor.

Ang.
årligt under-
stöd åt f. vakt-
konstapeln A.
P. Johansson
Rasks änka.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till propositionen.

Riksdagen har vid åtskilliga tillfällen beviljat understöd av statsmedel åt änkor efter avlidna vaktkonstaplar, vilka icke varit delägare i civilstatens änke- och pupillkassa. På grund härav vill utskottet förorda, att sådant understöd beredes även änkan Rask. Emellertid torde detsamma icke böra bestämmas till högre belopp än som i liknande fall pläгат medgivas eller 240 kronor årligen.

Utskottet.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevärande proposition, må medgiva, att förre vaktkonstapeln Anders Petter Johansson Rasks änka *Carolina Kristina Rask, född Petersdotter*, må från och med den 1 mars 1925 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av tvåhundra fyrtio kronor.

II. Ang. utrikesdepartementet.

Ang.
pension åt
förra kansli-
vaktmästaren
vid beskick-
ningen i S:t
Petersburg
J. Sarap.

9:o) I en till riksdagen den 20 nästlidna mars avlåten proposition nr 166 har Kungl. Maj:t, med åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för samma dag, under punkt 6:o föreslagit riksdagen medgiva, att förra kanslivaktmästaren vid beskickningen i S:t Petersburg *Jaán Sarap* må från och med den 1 januari 1925 under sin återstående livstid uppbära pension å allmänna indragningsstaten med ett belopp av 800 kronor, dock att därutöver icke må utgå pensionstillägg, pensionsförhöjning eller dyrtidstillägg.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Utskottet.

Även utskottet anser det vara billigt, att Sarap, vilken under många år tjänat svenska staten, då hans arbetsförmåga numera på grund av sjuklighet är för framtiden väsentligen nedsatt, erhåller något bidrag till sitt uppehälle i form av pension, och har utskottet icke något att erinra mot vad Kungl. Maj:t i sådant avseende föreslagit.

Utskottet får alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

Ang.
pension åt
portvakten
och kansli-
vaktmästaren
vid beskick-
ningen i Ma-
drid *Pedro
Fernandez*.

10:o) I punkt 7:o av nyssnämnda proposition nr 166 har vidare föreslagits, att riksdagen må medgiva, att portvakten och kanslivaktmästaren vid beskickningen i Madrid *Pedro Fernandez* må från och med dagen näst efter den, då han kan komma att entledigas från sin ifrågavarande anställning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,200 kronor, dock att därutöver icke må utgå pensions- tillägg, pensionsförhöjning eller dyrtidstillägg.

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet, vartill utskottet får hänvisa.

Utskottet.

På grund av vad i ärendet förekommit anser även utskottet, att *Fernandez*, som under 34 år varit anställd vid svenska beskickningen i Madrid och numera uppnått en ålder av 73 år, bör beredas en årlig pension av statsmedel, då han lämnar sin anställning. Utskottet har alltså funnit sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag och hemställer förty,

att Kungl. Maj:ts föreliggande framställning må vinna riksdagens bifall.

III. Ang. försvarsdepartementet.

11:o) I en till riksdagen den 6 nästlidna mars avlåten proposition nr 119 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förre hantverkaren vid Norrlands trängkår *Per Olof Johansson* må från och med den 1 januari 1925 under sin återstående livstid uppbära pensionsförbättring till belopp av 742 kronor för år, att utgå från allmänna indragningsstaten och åtnjutas i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 336) med grunder för pensionsförbättring åt officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare vid armén och marinen.

Ang.
pensionsför-
bättring åt f.
hantverkaren
P. O. Johans-
son.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Med hänsyn till vad i statsrådsprotokollet åberopats till stöd för ifrågasvarande framställning har utskottet ansett sig böra förorda bifall till densamma.

Utskottet.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts föreliggande proposition.

12:o) I en till riksdagen den 6 sistlidna mars avlåten proposition nr 120 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. sergeanten vid Dalregementet *Lars Erik Skantz* må från och med den 8 augusti 1924 under sin återstående livstid uppbära pensionsförbättring till belopp av 653 kronor för år räknat, att utgå från allmänna indragningsstaten och åtnjutas i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 336) med grunder för pensionsförbättring åt officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare vid armén och marinen.

Ang
pensionsför-
bättring åt
f. d. sergean-
ten L. E.
Skantz.

I fråga om utredningen i ärendet tillåter sig utskottet att hänvisa till propositionen.

Kungl. Maj:ts förslag, som står i överensstämmelse med av riksdagen tidigare i liknande fall tillämpade grunder, har icke givit utskottet anledning till erinran, varför utskottet hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågasvarande framställning.

Ang.
understöd
åt skrivbi-
trådet C. F.
E. Holmbergs
minderåriga
barn.

13:o) I en till riksdagen avlåten, den 6 nästlidna mars dagtecknad proposition nr 123 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att ett vart av avlidne skrivbiträdet vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori *Carl Filip Einar Holmbergs* och hans änka *Helfrid Wilhelmina Holmbergs*, född *Klasson*, barn *Karl Erik Filip*, *Karl Birger Fredrik*, *Karin Gunvor Wilhelmina* och *Bengt Einar* må från och med den 1 april 1925 till och med det år, varunder det fyller 18 år, komma i åtnjutande av understöd från allmänna indragningsstaten med 120 kronor årligen.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att *Holmberg* varit anställd i statens tjänst under omkring 17 år, att han vid sin död efterlämnat förutom änka, född år 1892, nyssnämnda fyra barn, samtliga minderåriga, samt att någon behållning i boet efter *Holmberg* icke förefunnits.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

I likhet med departementschefen anser utskottet det vara billigt, att något understöd av statsmedel beredes *Holmbergs* efterlevande, och torde detta böra ske i form av uppfostringsbidrag till makarnas minderåriga barn. Beträffande understödsbeloppen har utskottet icke haft något att erinra mot statskontorets av departementschefen biträdda förslag.

Utskottet får alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition må vinna riksdagens bifall.

Ang.
pension åt f.
underofficeren
K. E. V.
Andersson.

14:o) I en till riksdagen den 6 nästlidna mars avlåten proposition nr 128 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förre konstituerade underofficeren av 3:e graden vid flottan *Karl Ernst Vilhelm Andersson* må från och med den 1 juli 1923 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 700 kronor.

Av utredningen i ärendet framgår, bland annat, att *Andersson*, som är född år 1884, under en tid av 6 år varit anställd vid Karlskrona kustartilleriregemente, att han den 1 december 1911 inskrivits vid sjömanskåren och den 31 december 1918 konstituerats till underofficer vid flottan, att han erhållit avsked från tjänsten från och med den 1 juli 1923, att han lider av kronisk lungsjukdom, som ansetts stå i samband med i tjänsten ådragen lungsjukdom, att hans arbetsförmåga till följd av berörda sjuklighet ansetts vara nedsatt till hälften, samt att han är medellös och har, jämte hustru, fem minderåriga barn att försörja.

På grund av gällande bestämmelser är *Andersson* icke berättigad till erhållande av pension från flottans pensionskassa.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

I likhet med såväl statskontoret som departemenschefen anser utskottet med hänsyn till föreliggande omständigheter det vara skäligt, att en pension beredes Andersson, och har utskottet icke funnit anledning till erinran mot det i sådant avseende föreslagna beloppet. Utskottet har alltså funnit sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

Utskottet.

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition må av riksdagen bifallas.

15:o) I en till riksdagen den 6 nästlidna mars avlåten proposition nr 129 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förre daglönaren vid marinens centrala beklädnadsverkstad i Karlskrona *Carl Johan Jonasson* må från och med den 1 april 1924 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig penson av 350 kronor.

*Ang.
pension åt f.
daglönaren C.
J. Jonasson.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Jonasson, som är född år 1860, varit anställd såsom skomakeriarbetare vid marinens centrala beklädnadsverkstad i Karlskrona under en tid av omkring 16 år och att han den 31 mars 1924 avskedats på grund av driftsinskränkning vid verkstaden. Enligt ett under påföljande maj månad utfärdat läkarintyg lider Jonasson av hjärtsjukdom samt av nervinflammation i vänstra underarmen och är på grund härav för framtiden mindre arbetsför.

Med hänsyn till antalet tjänstår är Jonasson ej berättigad till erhållande av penson.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Med hänsyn till vad statskontoret i ärendet anfört har utskottet ansett, att Jonasson för sin återstående livstid bör komma i åtnjutande av en penson av statsmedel, vilken enligt myndigheternas förslag torde böra fastställas till 350 kronor, att utgå på sätt i propositionen föreslagits.

Utskottet.

Utskottet får alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition må vinna riksdagens bifall.

16:o) I en till riksdagen den 13 nästlidna mars avlåten proposition nr 147 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förre underofficieren av andra graden vid flottan, maskinisten *Peter Magnus Johansson* må räknat från och med den 4 december 1923 under sin återstående livstid uppbära pensionsförbättring

*Ang.
pensionsför-
bättring åt
f. d. under-
officieren P.
M. Johansson.*

till belopp av 592 kronor för år räknat, att utgå från allmänna indragningsstaten samt åtnjutas i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 336) med grunder för pensionsförbättring åt officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare vid armén och marinen.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet. Under hänvisning till av riksdagen tidigare i ett flertal likartade fall meddelade beslut får utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

Ang. pension åt avlidne löjtnanten E. O. A. Åbergs moder. 17:o) I en till riksdagen den 13 nästlidna mars avlåten proposition nr 148 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att avlidne löjtnanten E. O. A. Åbergs moder, änkan *Anna Albertina Åberg, född Eriksson*, må från och med den 1 oktober 1924, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 500 kronor.

Av återopade statsrådsprotokollet framgår, att Åberg den 28 september 1924 avlidit genom olycksfall under tjänsteflygning.

Beträffande den i övrigt förebragta utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet. Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition må vinna riksdagens bifall.

Ang. pensioner åt vissa daglönare vid marinen. 18:o) I en till riksdagen den 13 nästlidna mars avlåten proposition nr 160 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att envar av förmannen *Anders Johan Brodin*, daglönarna *Anders Olofsson* och *Thure Carlsson* samt förra daglönarna *Johan David Fredriksson* och *Per Håkansson* må från och med månaden näst efter den, varunder han erhållit avsked från sin anställning vid flottans varv i Stockholm, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära årlig pension, Brodin, Fredriksson och Håkansson med 450 kronor, Olofsson med 400 kronor och Carlsson med 350 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas:

att *Brodin*, som är född den 1 september 1857, innehar omkring 24 tjänst-år; att han på grund av sjukdom är ur stånd att sköta sitt arbete vid

flottans varv; att han är gift; samt att han för år 1923 uppbar avlöning från varvet med omkring 3,000 kronor;

att *Olofsson*, som är född den 27 december 1858, innehar omkring 19 tjänstår; att han på grund av stark nedsatt synförmåga icke kan användas till egentligt arbete; att han saknar egna medel; samt att han för år 1923 uppbar avlöning från varvet med omkring 2,050 kronor;

att *Carlsson*, som är född den 11 maj 1857, innehar omkring 15 tjänstår; att han på grund av sjukdom är oförmögen till vidare arbete vid flottans varv; att han är gift; samt att han för år 1923 uppbar avlöning från varvet med omkring 3,000 kronor;

att *Fredriksson*, som är född den 6 januari 1857, vid avgång från sin anställning vid varvet den 6 januari 1925 innehade omkring 22 tjänstår; att han på grund av ålder är oförmögen till vidare arbete; att han saknar egna medel; samt att han för år 1923 uppbar avlöning från varvet med omkring 3,000 kronor; samt

att *Håkansson*, som är född den 26 november 1859, vid avgång från sin anställning vid varvet den 18 januari 1925 innehade omkring 20 tjänstår; att han på grund av sviter efter slaganfall är oförmögen till arbete; att han är gift; samt att han för år 1923 uppbar avlöning från varvet med omkring 2,900 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Vid granskning av Kungl. Maj:ts förslag, vilket står i överensstämmelse med tidigare beslut av riksdagen i likartade fall, har utskottet icke funnit anledning till erinran mot detsamma, varför utskottet hemställer,

Utskottet.

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition må av riksdagen bifallas.

IV. Ang. socialdepartementet.

19:0) I en till riksdagen avlåten, den 20 nästlidna mars dagtecknad proposition nr 175 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva,

*Ang.
pension åt
polismannen
G. Söder-
ström.*

dels att polismannen *Gustaf Söderström* må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin anställning såsom polisman, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av 800 kronor, under villkor att pension till lika stort belopp utgår från landsting eller kommun;

dels ock att å ifrågavarande pension må utgå dyrtidstillägg enligt de grunder, som äro eller kunna varda fastställda för f. d. befattningshavare i statens tjänst, med iakttagande likväl, att dyrtidstillägget skall beräknas å det

sammanlagda pensionsbeloppet men av statsmedel bestridas allenast med vad som av det sålunda beräknade dyrtidstillägget belöper på den från allmänna indragningsstaten utgående delen av pensionsbeloppet.

Av utredningen i ärendet framgår, att Söderström, som är född den 1 april 1859, tjänstgjort såsom polis- och fjärdingsman å olika orter inom Uppsala län alltsedan den 1 december 1893 mot en avlöning, som under senaste kalenderåret uppgått till 3,090 kronor och till inemot hälften bestritts av statsmedel.

Beträffande utredningen i övrigt tillåter sig utskottet att hänvisa till propositionen.

Utskottet. Med hänsyn till vad i ärendet blivit upplyst anser utskottet det vara billigt, att, såsom för övrigt tidigare medgivits i likartade fall, staten bidrager till kostnaden för Söderströms pensionering. Utskottet har under sådana förhållanden helt anslutit sig till Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

V. Ang. ecklesiastikdepartementet.

20:o) Uti en till riksdagen avlåten, den 13 mars 1925 dagtecknad proposition nr 136 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotollet över ecklesiastikärenden för samma dag, i punkten 1:o föreslagit riksdagen medgiva, att förste amanuensen hos riksarkivet och skolöverstyrelsen *Lars Gustaf Strömsten* må från och med månaden näst efter den, då han lämnar sina anställningar hos nämnda ämbetsverk, å allmänna indragningsstaten under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 2,004 kronor, med iakttagande likväl, att pensionstillägg ej må av Strömsten åtnjutas samt att dyrtidstillägg å pensionen skall utgå efter de grunder, som i sådant avseende gälla för nyreglerade pensioner.

Av handlingarna i ärendet framgår bland annat följande:

Strömsten, som är född den 25 mars 1858, har avlagt folkskollärarexamen och filosofie kandiexamen. Under tiden från och med höstterminen 1891 till och med den 13 september 1897 var han först extra ordinarie och sedan ordinarie lärare vid Stockholms stads folkskolor. Till slutet av år 1904 ägnade han sig därefter åt lantbruk. Sedan han från och med februari 1905 varit extra biträde i riksarkivet, antogs han till extra ordinarie amanuens den 1 maj 1907 och erhöll från och med år 1909 fast amanuensarvode mot viss daglig tjänstgöringsskyldighet. I dåvarande överstyrelsen för rikets allmänna läroverk antogs Strömsten till extra ordinarie amanuens från och med den 1 januari 1906 och förordnades till ordinarie amanuens från och med den 9 april 1906. Alltsedan år 1906 har han således varit tjänstgörande i bägge dessa ämbetsverk och har under sin tjänstetid icke åtnjutit någon tjänstledighet, med undantag för semester. I årlig avlöning har Strömsten upp-

Ang.
pension åt
förste amanu-
ensen hos
riksarkivet
och skolöver-
styrelsen
L. G. Ström-
sten.

burit dels i överstyrelsen för rikets allmänna läroverk, sedermera läroverks-överstyrelsen och skolöverstyrelsen under åren 1905 och 1907 600 kronor, åren 1908—1910 900 kronor, år 1911 1,200 kronor, åren 1912—1919 1,500 kronor samt åren 1920 och 1921 1,800 kronor, dels ock i riksarkivet under år 1909 1,000 kronor, åren 1910—1916 1,200 kronor, åren 1917 och 1918 1,600 kronor, första halvåret 1919 900 kronor, senare halvåret 1919 1,200 kronor samt åren 1920 och 1921 i samband med ökad tjänstgöringsskyldighet 3,000 kronor. Under hela den tid, han haft samtidig anställning inom de båda verken har hans sammanlagda dagliga tjänstgöringstid uppgått till minst det timal, som författningsenligt ålegat ordinarie befattningshavare, samt under vissa senare tidsperioder till och med överstigit sagda timal. Tjänstgöringstiden har från och med september 1924 utgjort $3\frac{1}{2}$ timmar i riksarkivet och $3\frac{1}{2}$ timmar i skolöverstyrelsen. Från och med år 1922 uppbar Strömsten hos såväl riksarkivet som skolöverstyrelsen reducerad avlöning enligt 12:e lönegraden 13:e löneklassen i löneplanen för manliga tjänstemän i kungörelsen den 31 december 1921 (nr 778) med avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen. Genom beslut den 27 juni 1924 förklarade Kungl. Maj:t Strömsten berättigad att, räknat från och med den 1 januari 1924, såsom förste amanuens hos riksarkivet och skolöverstyrelsen för en sammanlagd tjänstgöringstid av sju timmar dagligen uppbära lön motsvarande den som utgår i 17:e löneklassen avdelning B av löneplanen i 9 § av avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451) för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Riksdagen har tidigare i vissa fall, senast förlidet år, beviljat pension åt icke-ordinarie befattningshavare i amanuensställning inom den civila statsförvaltningen. Med hänsyn härtill har utskottet ansett sig böra tillstyrka, att pension beredes jämväl förste amanuensen Strömsten, vilken under omkring 20 år varit anställd i statstjänst. Mot vad Kungl. Maj:t i sådant avseende föreslagit har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

21:o) Under punkt 2:o av nämnda proposition nr 136 har föreslagits, att riksdagen må medgiva, att extra ordinarie vaktmästaren vid nationalmuseum *Anders August Ström* må från och med månaden näst efter den, varunder han frånträder sin befattning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 500 kronor.

*Ang.
pension åt
e. o. vakt-
mästaren vid
national-
museum
A. A. Ström.*

I fråga om den i detta ärende förebragta utredningen tillåter sig utskottet att hänvisa till propositionen.

Med hänsyn till vad i propositionen anförts till stöd för Kungl. Maj:ts

förslag har utskottet funnit sig böra biträda detsamma; och hemställer utskottet förty,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må vinna riksdagens bifall.

Ang.
pension åt
assistenten
G. A. H.
Dahlstedt.

22:o) I punkt 3:o av samma proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att assistenten vid naturhistoriska riksmuseets botaniska avdelning *G. A. H. Dahlstedt* må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin befattning vid riksmuseet, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension till belopp av 3,200 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Dahlstedt, som är född den 8 februari 1856, sedan hösten 1890 varit anställd vid riksmuseet, först såsom amanuens och därefter från och med den 30 december 1914 såsom assistent, samt att han, förutom tjänstgöring såsom assistent vid Bergianska trädgården under sommarmånaderna åren 1892—1905, under sin tjänstgöring vid riksmuseet icke innehaft annan tjänst. Dahlstedt uppbär för närvarande ett arvode av 4,600 kronor, vartill kommer tillfällig löneförbättring med 900 kronor. Härjämte har Dahlstedt alltsedan år 1918 enligt årligen återkommande beslut av riksdagen uppburit ett personligt lönetillägg av 500 kronor om året, vadan hans sammanlagda avlöningsförmåner sålunda uppgå till 6,000 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Under erinran om riksdagens tidigare beslut i fråga om pension åt assistenter vid riksmuseet hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

Ang.
pension åt
portvakten
Emma Sofia
Andersson.

23:o) Med biträdande av vad under punkt 4:o av ifrågavarande proposition nr 136 föreslagits och under hänvisning till den i propositionen lämnade utredningen i ärendet får utskottet hemställa,

att riksdagen må medgiva, att portvakten vid statens historiska museum *Emma Sofia Andersson* må från och med månaden näst efter den, varunder hon avgår från sin anställning vid museet, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension till belopp av trehundra-tjugu kronor.

Ang.
pension åt
stüderskan
vid högre all-

24:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts under punkt 5:o av förevarande proposition nr 136 gjorda framställning och under hänvisning till den i propositionen förebragta utredningen i ärendet får utskottet hemställa,

att riksdagen må medgiva, att städerskan vid högre allmänna läroverket i Gävle *Sofia Eriksson* må från och med månaden näst efter den, under vilken hon frånträder sin anställning vid läroverket, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av tvåhundrafemtio kronor.

männa läroverket i Gävle Sofia Eriksson.

25:o) Uti punkt 6:o av ifrågavarande proposition nr 136 har föreslagits, att riksdagen må medgiva, att förre förste vaktmästaren och portvakten vid högre latinläroverket å Norrmalm i Stockholm *Johan Axel Lindqvists änka Augusta Lindqvist* må från och med den 1 april 1924 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver ogift, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av trehundra kronor.

Ang. understöd å allmänna indragningsstaten åt förre förste vaktmästaren J. A. Lindqvists änka.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och får alltså hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

26:o) Under punkt 7:o av propositionen nr 136 har föreslagits, att riksdagen må medgiva, att vaktmästaren vid högre allmänna läroverket å Södermalm i Stockholm *Hildegard Constantia Törnblom*, född Johansson, må från och med månaden näst efter den, under vilken hon entledigas från sin anställning vid läroverket, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära — i stället för henne av 1917 års riksdag tillerkänt pensionsbelopp av 600 kronor — en årlig pension av 1,100 kronor.

Ang. pension åt vaktmästaren Hildegard Constantia Törnblom.

Av handlingarna i ärendet framgår, bland annat, att Hildegard Constantia Törnblom, som är född den 15 december 1847 och alltsedan år 1872 oavbrutet tjänstgjort såsom vaktmästare vid ifrågavarande läroverk, genom beslut av 1917 års riksdag tillerkänts en årlig pension av 600 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, varunder hon avginge från sin befattning. Törnblom har emellertid icke tillträtt denna pension utan kvarstår alltjämt vid vaktmästarbefattningen, i vilken hon, enligt vad i propositionen framhållits, under hela sin långa tjänstgöringstid med osedvanlig klokhed, omtanke och trohet på ett i alla avseenden utmärkt sätt fullgjort alla sina åligganden.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Även utskottet finner det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att Hildegard Constantia Törnblom, då hon efter mer än 53 års utmärkt väl vitsordad tjänstgöring vid ifrågavarande läroverk kommer att avgå från sin anställning, tillerkännes pension efter de grunder, som numera pläga tillämpas vid beviljande av pension åt med henne likställd vaktmästare vid

Utskottet.

högre allmänt läroverk. Utskottet har fördenskull ansett sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

Ang.
pension åt
tvättförestän-
derskan vid
institutet för
blinda å Tom-
teboda
Augusta
Charlotta
Karls-son och
vårdarinnan
vid samma
anstalt Anna
Maria Svens-
dotter.

27:o) Kungl. Maj:t har i punkt 8:o av propositionen nr 136 föreslagit riksdagen medgiva, att en var av tvättföreständerskan vid institutet och förskolan för blinda å Tomteboda *Augusta Charlotta Karlsson* och vårdarinnan vid samma anstalt *Anna Maria Svensdotter* må under sin återstående livstid uppbära pension å allmänna indragningsstaten, *Augusta Charlotta Karlsson* med 400 kronor och *Anna Maria Svensdotter* med 500 kronor, att utgå till en var av dem från och med månaden näst efter den, under vilken hon entledigas från sin befattning.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att *Augusta Charlotta Karlsson* sedan den 1 mars 1907 och *Anna Maria Svensdotter* sedan den 1 maj 1901 utan avbrott varit anställda i institutets tjänst och därunder med stor duglighet och flit skött sina åligganden, samt att en var av dem för närvarande uppbär en kontant årlig avlöning av 696 kronor ävensom åtnjuter fri kost, bostad med värme och lyse samt fri tvätt, vilka förmåner uppskattats till 600 kronor för år.

I fråga om utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får sålunda hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

Ang.
pension åt
överläraren
vid tekniska
skolan
i Stockholm
C. A. Sund-
vall och
lärarinnan
vid samma
skola *Maria
Carolina
Kardell*.

28:o) Under punkt 9:o av förevarande proposition har hemställts, att riksdagen må medgiva, att en var av överläraren vid tekniska skolan i Stockholm *Carl August Sundvall* och lärarinnan vid samma skola *Maria Carolina Kardell* må från och med månaden näst efter den, varunder vederbörande befattningshavare entledigas från sin tjänst vid skolan, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension, *Sundvall* av 2,500 kronor och *Maria Carolina Kardell* av 1,500 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas följande:

Sundvall, som är född den 10 januari 1855, har alltsedan år 1881 oavbrutet tjänstgjort vid ifrågavarande läroanstalt med utmärkta vitsord. Sedan nyssnämnda år har han varit underlärare i frihandstekning vid tekniska söndags- och aftonskolan, sedan år 1902 överlärare i ornamentsmodellering med gipsgjutning vid samma söndags- och aftonskola och sedan år 1903 överlärare i samma ämne vid tekniska skolan för kvinnliga lärjungar. Sedan år 1890 är han tillika föreståndare för läroanstaltens gipsgjuteri. *Sundvalls* undervisningsskyldighet omfattar sammanlagt 33 veckotimmar. Hans sammanlagda avlöningsförmåner å ifrågavarande befattningar såsom över- och

underlärare hava, frånsett dyrtidstillägg, från och med år 1920 utgjort: i aftonskolan såsom överlärare i modellering 1,542 kronor, i kvinnliga skolan såsom överlärare 963 kronor och i aftonskolan såsom underlärare i frihandstekning 1,519 kronor, vartill kommit 200 kronor i arvode såsom föreståndare för gipsgjuteriet, allt för år räknat.

Maria Carolina Kardell, som är född den 13 juli 1856, har sedan år 1888 tjänstgjort oavbrutet med utmärkta vitsord såsom underlärarinna i tekniska skolan för kvinnliga lärjungar med undervisning för närvarande i frihandstekning, geometrisk konstruktionsritning och målning. Alltsedan år 1890 har hon tjänstgjort, likaledes oavbrutet, med utmärkta vitsord såsom underlärarinna i högre konstindustriella skolan med undervisning i mönsterritning med tillämpningar. Hennes undervisning omfattar sammanlagt 27 undervisningstimmar i veckan och hennes avlöningsförmåner å vid undervisningsanstalten innehavda befattningar, frånsett dyrtidstillägg, hava från och med år 1920 utgjort 2,538 kronor.

Med avseende å utredningen i övrigt tillåter sig utskottet att hänvisa till propositionen.

Under erinran att riksdagen vid upprepade tillfällen beviljat pensioner åt befattningshavare vid tekniska skolan i Stockholm, får utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställa,

Utskottet.

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må vinna riksdagens bifall.

29:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts under punkt 10:o av samma proposition framställda förslag och med hänvisning till den i propositionen lämnade utredningen i förevarande ärende får utskottet, under åberopande jämväl av vad i nästföregående punkt anförts, hemställa,

*Ang.
pension åt
andre
maskinisten
vid tekniska
skolan
i Stockholm
L. G. Carlson.*

att riksdagen må medgiva, att andre maskinisten vid tekniska skolan i Stockholm *Lars Gustaf Carlson* må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin tjänst vid skolan, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av ettusen kronor.

30:o) Under punkt 11:o av meranämnda proposition nr 136 har hemställts, att riksdagen må medgiva, att vaktmästaren vid bergsskolan i Filipstad *Anders Olssons änka Lovisa Olsson, född Nyqvist*, må från och med den 1 oktober 1925 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 180 kronor, under villkor att hon för samma tid erhåller årligt understöd från järnkontoret med 120 kronor; skolande dyrtidstillägg å sammanlagda understödsbeloppet beräknas enligt de grunder, som äro eller kunna varda fastställda för änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl., med iakttagande likväl att av det sålunda beräknade dyrtidstillägget

*Ang.
understöd åt
vaktmästaren
A. Olssons
änka.*

skall av statsmedel bestridas allenast vad som belöper på den av statsmedel utgående delen av understödsbeloppet och allenast under villkor, att järnkontoret bestrider kostnaderna för dyrtidstillägget å den del av understödet, som bekostas av järnkontoret.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande:

Anders Olsson, som från midsommaren 1890 till den 1 november 1893 biträtt med uppehållandet av vaktmästarsysslan vid bergsskolan, har alltsedan sistnämnda tidpunkt intill sitt den 5 december 1924 timade frånfälle innehaft anställning vid skolan som ordinarie vaktmästare, vilken befattning han skött på ett synnerligen förtjänstfullt sätt. Änkan Olsson, som är född den 22 januari 1862, äger inga andra tillgångar än dels hälften av boets till 993 kronor 94 öre uppgående behållning, dels ock diverse lösöre, värderat till 520 kronor. Efter mannens död har änkan, som förut i stor utsträckning varit mannen behjälplig med skötandet av vaktmästarbefattningen, av fullmäktige förordnats att tills vidare till den 1 oktober 1925 uppehålla nämnda befattning. Någon förlängning av detta förordnande har dock icke ansetts kunna ifrågakomma.

Såsom i propositionen erinrats, har riksdagen till upprätthållande av verksamheten vid bergsskolorna i Filipstad och Falun alltsedan år 1873 lämnat bidrag, vilka från och med år 1917 utgått med $\frac{2}{5}$ av kostnaderna, under det att övriga kostnader avsetts skola bestridas av järnkontorets medel. I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning beslöt 1922 års riksdag godkänna omorganisation av berörda bergsskolor. Vad bergsskolornas personal angår, innebar omorganisationsbeslutet bland annat, att ordinarie vaktmästare vid ovannämnda bergsskolor, i likhet med rektorer och ordinarie lärare, skulle från och med den 1 juli 1922, då omorganisationen skulle taga sin början, åtnjuta avlöning till samma belopp, som de ordinarie avlöningsförmåner utgjorde, vilka enligt gällande bestämmelser tillkomme motsvarande ordinarie befattningshavare vid de tekniska fackskolorna. I fråga om kostnaderna för bergsskolorna skulle liksom dittills staten bidraga med $\frac{3}{5}$ och järnkontoret med $\frac{2}{5}$.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

På grund av vad i propositionen anförts finner utskottet det vara billigt, att änkan Olsson beredes understöd av statsmedel. Beträffande storleken härav samt fördelningen av understödsbeloppet mellan statsverket och järnkontoret ävensom grunderna för beräkning av dyrtidstillägg har utskottet icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

Ang.
pension åt
två änkor
efter delta-
gare i Vega-
expedition-
nen.

31:o) Uti punkt 12:o av ifrågavarande proposition nr 136 har slutligen föreslagits, att riksdagen må medgiva, att en var av kommendörkaptenen vid kungl. flottan Erik Cornelius Brusewitz änka *Maria Johanna Kristina*

Brusewitz, född Ryssberg, och båtsmannen Peter Magnus Jansson Lustigs änka *Stina Maria Jansson, född Andersdotter*, må från och med den 1 juli 1924 under sin återstående livstid, så länge de förbliva i sitt nuvarande änkestånd, från allmänna indragningsstaten uppbära årligt understöd, änkan Brusewitz till ett belopp av 600 kronor och änkan Jansson till ett belopp av 400 kronor.

Av utredningen i ärendet framgår bland annat följande:

»Såsom en gärd av det erkännande, varmed svenska folket hyllade förtjänsten av ett stort och lyckligen utfört värv» anvisade 1880 års riksdag i anledning av inom riksdagen väckta förslag om nationalbelöningar åt deltagarna i den med ångaren Vega fullbordade kringseglingen av Asien åt professorn A. E. Nordenskiöld och kaptenen i kungl. flottan, sedermera amiralen A. A. L. Palander af Vega ett årligt anslag av 4,000 kronor för dem vardera, att från och med 1881 under deras återstående livstid utgå från allmänna indragningsstaten, utan att dessa anslag finge tagas i beräkning vid frågan om den pension, vartill de eljest kunde vara eller bliva berättigade, varjämte riksdagen ställde till Kungl. Maj:ts förfogande på extra stat för år 1881 ett belopp av 50,000 kronor, att av Kungl. Maj:t användas till lämpliga belöningar åt övriga deltagare i förevarande forskningsfärd; och hade riksdagen vid bestämmande av sistnämnda belopp, därav det skulle ankomma å Kungl. Maj:t att tilldela vederbörande belöningar i den form, Kungl. Maj:t kunde pröva lämplig, antagit, att dymedelst icke någon belöning borde komma att i värde understiga 1,000 kronor, vilket belopp syntes vara tillräckligt för anskaffande åt män av besättningen å Vega av ett eget hem för deras ålderdom, vilket enligt riksdagens mening vore den »säkerligen mest kärkomna belöningen för deras ansträngningar och umbäranden».

I Vegafärden deltog, bland andra, dåvarande löjtnanten, sedermera kommandörkaptenen vid flottan E. C. Brusewitz samt båtsmannen P. M. Jansson Lustig, den förstnämnde i egenskap av sekond å ångaren. Från ovannämnda av riksdagen anslagna belopp å 50,000 kronor tillerkändes Brusewitz en belöning av 4,000 kronor och Jansson Lustig ett belopp av 1,000 kronor.

Hos Kungl. Maj:t har nu styrelsen för svenska sällskapet för antropologi och geografi efter framställningar av Brusewitz' änka Maria Johanna Kristina Brusewitz, född Ryssberg, samt Jansson Lustigs änka Stina Maria Jansson, född Andersdotter, anhållit om beredande åt en var av dem av nödigt årligt understöd av allmänna medel.

Beträffande änkan Brusewitz inhämtas av handlingarna i ärendet, att hon är född den 6 november 1861 och sedan den 21 juni 1919 änka efter kommandörkaptenen Brusewitz. Hennes förmögenhet utgöres av ett antal aktier, varå sista årsutdelningen uppgått till sammanlagt 527 kronor. Från flottans pensionskassa åtnjuter hon gratial till belopp av 810 kronor jämte därå belöpande dyrtidstillägg. Enligt egen uppgift häftar hon i skuld för 1,800 kronor. Såsom framgår av två bland handlingarna befintliga intyg befinner hon sig i mycket bekymmersamma omständigheter.

I fråga om Stina Maria Jansson framgår av handlingarna, att hon är född den 26 oktober 1843 och änka sedan den 31 oktober 1906 efter Jansson

Lustig, samt att hon icke har andra inkomster än 139 kronor 20 öre i pension jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring. På grund av sin ålder och dessutom skada i högra armen, förorsakad av armbrott, är hon oförmögen uträtta något förvärvsarbete. Enligt egen uppgift häftar hon i skuld för ett belopp av 600 kronor.

Statskontoret har i avgivet utlåtande erinrat om 1880 års riksdags ovan återgivna uttalande, vilket syntes statskontoret giva tydligt uttryck för en önskan från riksdagens sida att bidra till beredande av en sorgfri ålderdom åt Vegamännen. Med hänsyn härtill och då riksdagen genom ett tidigare beslut beviljat pension åt änkan efter amiralen Palander af Vega, har statskontoret tillstyrkt beredande av understöd även i nu avsedda fall, vilka understöd föreslagits till 800 kronor för änkan Brusewitz och 400 kronor för änkan Jansson.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Riksdagens avsikt med den nationalbelöning, som tillerkändes deltagarna i Vegaexpeditionen, synes främst hava varit att bereda dem en tryggad ålderdom. Av de föreliggande handlingarna framgår, att änkor efter två av deltagarna i expeditionen nu befinna sig i en ekonomiskt bekymmersam ställning, vilket föranlett vederbörande att hos det allmänna söka det bistånd, som kan anses erforderligt. Riksdagen har redan i ett fall tidigare behjärtat behov av understöd för änkan till en av deltagarna i Vegaexpeditionen, och det synes mig ingalunda opåkallat att jämväl i nu förevarande fall ifrågasätta ett ingripande från det allmännas sida. I likhet med vad i framställningen till 1921 års riksdag om pension åt änkefru Palander från Kungl. Maj:ts sida framhölls, torde förevarande fråga icke böra bedömas efter sedvanliga grunder för beräkning av änkepension utan snarare betraktas ur den synpunkten att avsikten med den av 1880 års riksdag beslutade nationalbelöningen bör säkerställas. Mot de av statskontoret föreslagna beloppen har jag ingen annan erinran än att understödet till änkan Brusewitz torde böra bestämmas till 600 kronor för år.»

Utskottet.

Med hänsyn till de särskilda omständigheterna i detta fall biträder utskottet Kungl. Maj:ts förslag om beredande av understöd åt änkor Brusewitz och Jansson. Storleken av dessa understöd synes utskottet emellertid böra bestämmas till 500 kronor för vardera av ifrågavarande personer.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må medgiva, att vardera av kommandörkaptenen vid kungl. flottan Eric Cornelius Brusewitz änka Maria Johanna Kristina Brusewitz, född Ryssberg, och båtsmannen Peter Magnus Jansson Lustigs änka Stina Maria Jansson, född Andersdotter, må från och med den 1 juli 1924 under sin återstående livstid, så länge de förbliva i sitt nuvarande änkestånd, från allmänna indragningsstaten uppbära årligt understöd till belopp av femhundra kronor.

VI. Ang. handelsdepartementet.

32:o) I en till riksdagen avlåten den 13 nästlidna mars dagtecknad proposition nr 124 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förre torvskoleföreståndaren *John Hallmén* må, räknat från och med den 1 januari 1925, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av ettusen kronor.

Ang.
Årligt under-
stöd åt f. torv-
skoleföre-
ståndaren
J. Hallmén.

Av utredningen i ärendet framgår, att Hallmén, som är född den 1 april 1863, från och med år 1904 varit anställd såsom lärare samt från och med år 1908 till och med år 1922 såsom föreståndare för den upplösta svenska torvindustriföreningens med statsmedel understödda, från och med år 1923 nedlagda torvskola i Markaryd; att han under sin tjänstgöring vid torvskolan drabbats av svår ögonsjukdom, som gjort honom numera fullständigt oförmögen till arbete, samt att han vore fullständigt medellös.

I yttrande har *kommerskollegium* framhållit, hurusom statsmakterna under åren 1908—1922 understött den ifrågavarande torvskolan med sammanlagt 123,300 kronor, och att i jämförelse härmed svenska torvindustriföreningens egna bidrag till skolans upprätthållande varit oväsentliga. Hallmén hade under den tid han tjänstgjort såsom föreståndare för skolan i sin nämnda egenskap varit godkänd av vederbörande centrala statsmyndighet och alltså fullgjort en uppgift, vars fyllande utgjorde ett statligt intresse. Kollegium ansåge därför, att staten ägde starka skäl för hans bispringande, då han nu råkat i ett nödläge, varur han på grund av sin ögonsjukdom ej syntes hava någon möjlighet att genom eget arbete förhjälpa sig.

Statskontoret har i ärendet yttrat sig på följande sätt:

»Givetvis kan det icke, såsom sökandeföreningen ansett, föreligga någon plikt för staten att bereda pension åt Hallmén i anledning av hans verksamhet vid den av föreningen tidigare bedrivna torvskolan. Ej heller lär det förhållandet, att sagda skola åtnjutit understöd av statsmedel, i och för sig utgöra skäl för utverkande på billighetshänsyn av sådan pension. För vidtagande av dylik åtgärd synes emellertid tala den omständigheten, att uppehållandet av samma skola fyllt ett statens intresse och att undervisningen vid densamma stått under överinseende av statlig myndighet. I sådant avseende synas för bifall till den nu gjorda ansökningen kunna gälla ungefärligen samma skäl, som i nädiga propositionen nr 142 till 1921 års riksdag (punkt 14) åberopats som stöd för framställning om pension åt föreståndaren för tekniska yrkesskolan i Jönköping J. Karling.

Statskontoret, som i anledning av det anförda icke anser sig böra motsätta sig framställning till riksdagen om beviljande av den nu ifrågasatta pensionen, får emellertid hemställa, att någon reduktion företages i det i sådant avseende föreslagna beloppet, då dels kommerskollegium vid beräkningen av Hallmén's avlöning synes hava uppskattat förmånen av fri bostad

till väl högt belopp och dels pensionsavgifter icke blivit av Hallmén erlagda. Statskontoret får för sin del hemställa, att pensionen fastställs till 1,000 kronor. Det synes rimligt, att pensionen får utgå från och med den 1 januari 1925.»

Utskottet.

Såsom statskontoret framhåller, har staten givetvis icke någon skyldighet att åt Hallmén bevilja någon pension på grund av hans verksamhet vid svenska torvindustriföreningens numera upplösta torvskola. Den omständigheten att skolan åtnjutit statsunderstöd lärer icke heller i och för sig utgöra skäl för att ens av billighetshänsyn utverka en sådan pension. Emellertid framgår av utredningen, att Hallmén under sin tjänstgöring vid skolan drabbats av svår ögonsjukdom, på grund varav han enligt läkarintyg är oförmögen till arbete. Med hänsyn härtill samt till övriga ömmande omständigheter vill det synas utskottet, som om anledning kunde förefinnas för staten att träda hjälpende emellan. Utskottet har därför icke velat motsätta sig förslaget om ett årligt understöd åt Hallmén till det belopp, statskontoret förordat och vartill departementschefen anslutit sig.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

Stockholm den 17 april 1925.

På bankoutskottets vägnar:

K. J. GUSTAFSSON.

Reservationer:

vid punkten 13:o) (ang. understöd åt skrivbiträdet C. F. E. Holmbergs minderåriga barn):

av herr Kloo, som yrkat,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, må medgiva, att ett vart av avlidne skrivbiträdet vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori Carl Filip Einar Holmbergs och hans änka Helfrid Wilhelmina Holmbergs, född Klasson, barn Karl Erik Filip, Karl Birger Fredrik, Karin Gunvor Wilhelmina och Bengt Einar

må från och med den 1 april 1925 till och med det år, varunder det fyller 18 år, komma i åtnjutande av understöd från allmänna indragningsstaten med etthundra kronor årligen; samt

vid punkten 32:o) (ang. årligt understöd åt f. torvskoleföreståndaren J. Hallmén):

av herr *Lindley*, som yrkat avslag å Kungl. Maj:ts proposition.